

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Pacis Westphalicæ Publica

Oder Westphälische Friedens-Handlungen und Geschichte

Worinnen enthalten, was vom Schluß des Jahrs 1647. biß in den Monath Junium des Jahrs 1648. zwischen Jhro Römisch-Kayserlichen Majestät, dann den Beyden Cronen Franckreich und Schweden, ingleichen des Heiligen Römischen Reichs Chur-Fürsten, Fürsten und Ständen, zu Oßnabrück und Münster gehandelt ...

Meiern, Johann Gottfried von

Hannover, 1735

VD18 90103157

N. I. Vergleichene Notul über den Punctum Autonomiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52461](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52461)

1648
Mart. conomia, und lieffen die Kayserliche Gesandten, die Altenburgische und Braunschweigische zu sich kommen, mit vermelden, wie sie, auf solche Art, die Conferenz nicht continuiren könten, zumahlen sie schon mehr dann ihnen befohlen gewesen, gewichen wären. Doch wurde es am Ende so weit geschlichtet, daß man den 8. Mart. um 8. Uhr abermahlen bey den Schweden angefangener massen, bis um halb 2. tractirte, und den punctum Autonomiæ Universalis & respective

Letzte Conferenz über diesen Punct.

Terrarum Austriacarum particularis, solcher gestalt, wie die bemerckte Anlage zeigt, abschloß und sobalden unterschrieb; wobey die Herren Schweden bedingeten, daß zugleich auch ihre Satisfaction, gleich wie von denen Kayserlichen bereits geschehen wäre, von beyderley Religionen und gesanten Ständen gleichfalls subsigniret, und ratificiret werden sollte, darinnen man ihnen dann auch gratificirte.

1648.
Mart.

Welcher endlich zur Dichtigkeit kömmt.

Schwedische Reservation wegen ihrer Satisfaction.

N. I.

Diē. Osnabr. 8. Mart. An. 1648.
sub. Direct. Altenb.

Verglichene Notul über den punctum Autonomiæ.

Repetitis Conditionibus Præliminaribus Articulo de Reformatione Justitiæ præfixis, de Autonomia conventum est, ut sequitur:

§. I. Quantum deinde ad Comites, Barones, Nobiles, Vafallos, Civitates, Fundationes, Monasteria, Commendas, Communitates & Subditos Statibus Imperii Immediatis, sive Ecclesiasticis sive Secularibus, subjectos pertinet, cum ejusmodi Statibus Immediatis cum Jure Territorii & Superioritatis ex communi per totum Imperium hætenus usitata praxi, etiam Jus reformandi Exercitium Religionis competat, ac dudum in Pace Religionis talium Statuum subditis, si a Religione Domini Territorii dissentiant, Beneficium Emigrandi concessum, insuper majoris concordia inter Status conservandæ causa cautum fuerit, quod nemo alienos subditos ad suam Religionem pertrahere, eave causa in Defensionem aut Protectionem suscipere, illisve ulla ratione patrocinari debeat, conventum est, hoc idem porro quoque ab utriusque Religionis Statibus observari, nullique Statui Immediato Jus, quod ipsi ratione Territorii & Superioritatis in negotio Religionis competit, impediri oportere.

Hoc tamen non obstante Statuum Catholicorum Landsassii, Vafalli & Subditi cujuscunque generis, qui, sive publicum sive privatum Augustanæ Confessionis Exercitium, Anno 1624. quacunquæ Anni parte, sive certo Pacto aut Privilegio, sive longo Usu, sive sola denique Observantia dicti Anni habuerunt, retineant id etiam imposterum, una cum annexis, quatenus illa dicto anno exercuerunt, aut exercita fuisse probare poterunt, cujusmodi annexa habentur Institutio Consistoriorum, Ministeriorum, tam Scholasticorum quam Ecclesiasticorum, Jus Patronatus, aliaque similia Jura; Nec minus maneant in possessione omnium, dicto tempore in potestate eorundem constitutorum Templorum, Fundationum, Monasteriorum, Hospitalium, cum omnibus Pertinentiis, Reditibus & Accessionibus: Et hæc omnia semper & ubique observentur eo usque, donec de Religione Christiana vel universaliter vel inter Status Immediatos eorumque subditos mutuo consensu aliter erit conventum, nec quisquam a quocunque ulla ratione aut via turbetur; Turbati aut quocunque modo destituti vero, sine ulla Exceptione in eum, quo Anno 1624. fuerant statum, plenarie restituantur. Idemque observetur ratione Subditorum Catholicorum Augustana-

1648. Mart. gustanae Confessionis Statuum, ubi dicto Anno 1624. usum & Exercitium Catholicæ Religionis publicum aut privatum habuerunt. 1648. Mart.

Pacta autem, Transactiones, Conventiones aut Concessionem, quæ inter tales Immediatos Imperii Status, eorumque Status Provinciales & subditos supradictos, de publico vel etiam privato Exercitio Religionis introducendo, permittendo & conservando antehac intercesserunt, initæ & factæ sunt, eatenus rata & firmæ manent, quatenus observantiæ dicti anni 1624. non adversantur, nec ab iisdem, nisi mutuo consensu recedere liceat, non attentis, sed annihilatis omnibus Anni 1624. observantiæ, utpote quæ instar Regulæ obtineat, contrariis latis Sententiis, Reversalibus, Pactis, quibuscunque Transactionibus; & inter illa, quæ Episcopus Hildesienfis & Duces Brunsvico-Lunaburgenses de Religione ejusque Exercitio Statuum & Subditorum Episcopatus Hildesienfis non nullis Pactis Anno 1643. transegerunt. Excipiantur verò à dicto Termino & Catholicis reservantur novem Monasteria in Episcopatu Hildesienfi sita, quibus Duces Brunsvicenses certis conditionibus eodem Anno cesserunt.

Placuit porro, ut illi Catholicorum Subditi Augustanae Confessionis ad dicti, ut & Catholici Augustanae Confessionis Statuum subditi, qui Anno 1624. publicum vel etiam privatum Religionis suæ Exercitium nulla anni parte habuerunt, nec non, qui post Pacem publicatam deinceps futuro tempore diversam à territorii Domino Religionem profitebuntur & amplectentur, patienter tolerantur, & conscientia libera domi devotioni suæ sine inquisitione aut turbatione privatim vacare: In vicinia vero, ubi & quoties voluerint, publico Religionis Exercitio interesse, vel liberos suos exteris suæ Religionis Scholis, aut privatis domi Præceptoribus instruendis committere non prohibeantur; Sed ejusmodi Landsassii, Vassalli & Subditi in cæteris officium suum cum debito obsequio & subjectione adimpleant, nullisque turbationibus ansam præbeant.

Sive autem Catholici sive Augustanae Confessionis fuerint subditi, nulli ob Religionem despiciatui habeantur, nec à mercatorum, opificum aut tribuum communione, Hæreditatibus, Legatis, Hospitalibus, Leprosoriis, Eleemosynis, aliisque juribus aut commerciis, multo minus publicis cæmeteriis honoreque sepulturæ arceantur, aut quicquam pro exhibitione funeris à superstitionibus exigatur, præter cujusque parochialis Ecclesiæ jura pro demortuis pendi solita, sed in his & similibus paricum concivibus jure habeantur, æquali justitia protectioneque tuti.

Quod si vero Subditus, qui nec publicum nec privatum suæ Religionis Exercitium Anno 1624. habuit, vel etiam, qui post publicatam Pacem Religionem mutabit, sua sponte emigrare voluerit, aut à territorii Domino justus fuerit, liberum ei sit, aut retentis bonis aut alienatis discedere, retenta per ministros administrare, & quoties ratio id postulat, ad res suas inspiciendas vel persequendas lites aut debita exigenda, libere & sine literis commeatus adire.

Conventum autem est, ut à Territoriorum Dominis illis subditis, qui neque publicum neque privatum Exercitium Religionis suæ dicto Anno habuerunt, & tamen tempore publicatæ præsentis Pacificationis in unius vel alterius Religionis Statuum Immediatorum ditionibus habitare deprehenduntur, quibus illi etiam annumerandi erunt, qui ob calamitates bellicas evitandas non tamen animo transferendi domicilium, alio emigrarunt, & facta Pace in patriam redire volunt, terminus non minor quinquennio;

Zunfster Theil.

Dyy 2

Illis

1648.
Mart.

Illis vero, qui post Pacem publicatam Religionem mutant, non minor triennio, nisi tempus magis laxum & spaciosum impetrare potuerint, ad emigrandum præfigatur. Neque siue voluntariè siue coactè emigrantibus, natiuitatis, ingenuitatis, manumissionis, noti opificii, honestæ vitæ testimonia denegentur, aut iidem Reversalibus inuitatis, vel decimationibus substantiæ secum exportatæ plus æquo extensis prægraventur, multo minus spontaneam suscipientibus migrationem seruitutis aut ullo alio prætextu impedimentum inferatur.

1648.
Mart.

§. 13. Silesiæ etiam Principes, Augustanæ Confessioni addicti, Duces scilicet in Brieg, Ligniz, Münsterberg & Oels, itemque Civitas Vratislaviensis in libero suorum ante bellum obtentorum Jurium & Privilegiorum, nec non Augustanæ Confessionis Exercitio ex gratia Cæsarea & Regia ipsi concessio manutenebuntur.

Quod vero ad Comites, Barones, Nobiles, eorumque Subditos in reliquis Silesiæ Ducatibus, qui immediatè ad Cameram Regiam spectant, tum etiam de præsentī in Austria Inferiori degentes Comites, Barones & Nobiles attinet, quamvis Cæsareæ Majestati Jus Reformandi Exercitium Religionis non minus quam aliis Regibus & Principibus competit, non quidem ex Pacto juxta dispositionem præcedentis Versiculi: Pacta autem &c. sed ad interventionem Regiæ Majestatis Sueciæ & in gratiam intercedentium Augustanæ Confessionis Statuum, permittit, ut ejusmodi Comites, Barones & Nobiles illorumque in prædictis Silesiæ Ducatibus Subditi, ob professionem Augustanæ Confessionis loco aut bonis cedere aut emigrare non teneantur: Nec etiam prohibeantur dictæ Confessionis Exercitium in locis vicinis extra territorium frequentare, modo in reliquis tranquille & pacifice vivant, seque tales præstent, quales erga suum Summum Principem decet. Si vero sua sponte emigraverint, & bona sua immobilia vendere vel nolint, vel commode non possint, liber iis aditus, quoties libuerit, rerum suarum inspiciendarum & curandarum causa concessus esto.

Præter hæc autem, quæ supra de dictis Silesiæ Ducatibus, qui immediatè ad Cameram Regiam spectant, disposita sunt, Sua Cæsarea Majestas ulterius pollicetur, se illis, qui in his Ducatibus Augustanæ Confessioni addicti sunt, pro hujus Confessionis Exercitio tres Ecclesias propriis eorum sumptibus extra Civitates Schweiniz, Jaur & Glogaviam, prope mania locis ad hoc commodis, jussu Suae Majestatis designandis, post Pacem censectam ædificandas, quamprimum id postulaverint, concessuram.

Et cum de majori Religionis libertate & exercitio in supradictis & reliquis Cæsareæ Majestatis & Domus Austriacæ Regnis & Provinciis concedendo, in præsentī Tractatu varie actum sit, nec tamen, ob Cæsareanorum Plenipotentiariorum contradictiones conveniri potuerit, Regia Majestas Sueciæ & Augustanæ Confessionis Ordines facultatem sibi reservant, eo nomine in proximis Comitibus, aut alias, apud Suam Cæsaream Majestatem ulterius respectivè interveniendi & intercedendi. Acta & conventa sunt hæc Osnabrugis die 18. Martii Anno 1648.

Johann Crane ic.

Johannes Adler Salvius &c.

N. Georg Reigersperger ic.

Wolff Cunrad von Thumshirn ic.

§. XVII.